

УПРАВА ЗА ФИНАНСИСКО РАЗУЗНАВАЊЕ

УПАТСТВО ЗА НАЧИНОТ НА ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК

октомври, 2018 година

ВОВЕД

Ова упатство е изготвено согласно член 18 став (8) од Законот за спречување перење пари и финансирање на тероризам (ЗСППФТ) со цел да им помогне на субјектите да го разберат концептот на вистински сопственик и со тоа да ги почитуваат обврските кои произлегуваат од ЗСППФТ.

Важно е субјектите да го знаат идентитетот на своите клиенти и на сите лица кои ги контролираат или влијаат на нивниот клиентски однос, што би овозможило создавање на ефикасен систем на превентивни мерки за спречување на перење пари и финансирање на тероризам (СПП/ФТ). Утврдувањето на идентитетот на вистинските сопственици не е секогаш едноставно, особено во случај на прекугранична (странска) или индиректна сопственост, како и други облици на контрола и влијание. Обврската за идентификација на вистинските сопственици е клучен елемент од принципот на „познавање на клиентот“, вклучувајќи го и разбирањето, целта и природата на деловниот однос. Очекувањата кои што се зададени во препораките и насоките кои се однесуваат за високо ризични и сложени случаи предвидуваат многу обврски за субјектите, особено во делот на потврдувањето на идентитетот, како и во делот на разбирањето и логиките односно рационалноста во расчленувањето на сложените сопственички структури кои водат кон физичкото лице т.е лицата кои што се дефинирани како вистински сопственици согласно ЗСППФТ. Во ова упатство се разработуваат низа случаи кои може да се појават во секојдневната пракса и нудат практични препораки во решавањето на таквите ситуации и истото ја нагласува важноста на проценката на ризик и спроведувањето ефикасни превентивни мерки засновани на проценка на ризик, со засилена анализа за високо ризични ситуации.

1.1 Значењето на концептот на вистински сопственик во борбата против перењето пари и финансирањето на тероризам

Правните лица и правните аранжмани - како трговски друштва, трустови или партнерства - вршат најразлични деловни активности, како и активности поврзани со управување со капитал и имот. Покрај суштинската и легитимна улога што ја играат овие правни лица, правни аранжмани и другите облици на организирање и деловно поврзување во стопанството, праксата укажува на тоа дека тие може да се злоупотребат за нелегални цели, меѓу кои и перење пари, финансирање тероризам, како и други облици на нелегални активности. Секоја структура или аранжман која овозможува анонимност ја поткопува ефикасноста на мерките за СПП/ФТ. Едно лице може да се затскрие зад структура (на пр. корпорација, трговско друштво, труст, фондација) формирана во негов интерес со следните цели:

- оттргнување на сомнежот за потеклото на средствата;
- лична корист од приходите кои потекнуваат од криминална активност;
- насочување на приходите кои потекнуваат од криминална активност за извршување на криминални активности.

Во некои случаи, правните лица, правните аранжмани и другите облици на организирање и деловно поврзување може да бидат поставени во сопственичка структура создадена за да го затскрие вистинскиот сопственик зад т.н „синџир на сопственост“.

Доколку субјектите задолжени согласно ЗСППФТ не го утврдат вистинскиот/те сопственик/ци и не го/и потврдат идентитетот на истите според степенот на ризик, превентивната цел на мерките за анализа на клиентот ќе биде во голема мерка неефикасна и ќе го изложи субјектот на висок ризик од аспект на негова злоупотреба за целите на перење пари и/или финансирање тероризам. Затоа, од исклучителна важност е субјектите во сите случаи да ги идентификуваат физичките лица кои се вистински сопственици. Субјектот треба да ги земе предвид информациите за вистинскиот сопственик на клиентот при проценката на нивото на ризик од ПП/ФТ паралелно со релацијата која ја има со клиентот. При одредувањето дали треба да се пристапи кон примена на засилени мерки за анализа на клиентот, како релевантен фактор за ризик треба да биде вклучена проценката на ризикот на вистинскиот сопственик.

1.2 Разликување на сопственост од контрола

Задолжените субјекти согласно ЗСППФТ треба да бидат свесни за потребата да се утврди не само „очигледниот“ вистински сопственик/ци врз правното лице претставено преку акциите/уделите, туку и

можноста друго лице/а да имаат ефективна контрола врз истото. Таквата контрола може да се утврди на различни начини, на пример преку договори помеѓу акционерите како и доминантното влијание или моќ за назначување лица на високи управни функции. Доколку клиентот самостојно не пријави, за задолжениот субјект тоа може да претставува дополнителен предизвик и во тие случаи субјектот треба да преземе дополнителни мерки на анализа - да бара од клиентот доставување дополнителна документација со која се потврдува управувачката структура и ефективното (фактичкото) управување и контрола за да утврди со сигурност дека тие информации се доследни на првичните информации за профилот кои се обезбедени од страна на клиентот. Постојаното следење односно ажурирање на евентуалните промени во овластувањата или овластениот потписник, како и на извршените трансакции може исто така да биде корисно за задолжениот субјект да утврди дали трети лица имаат ефективна и реална контрола врз правното лице.

1.3 Вистински сопственик на учесник во трансакција

Освен идентификување на вистинските сопственици на клиентите со кои воспоставиле деловен однос, задолжените субјекти исто така треба да го утврдат вистинскиот сопственик на учесниците во трансакциите. Особено е важно задолжениот субјект да има воспоставени процедури за мониторинг што ефикасно се спроведуваат за да се идентификуваат евентуалните вистински сопственици на учесник во трансакција која може да подлежи, согласно Резолуциите на Советот за безбедност на ОН, за таргетираните финансиски санкции или како влез во опсегот на меѓународните мерки за борба против финансирање на оружје за масовно уништување. Затоа, освен проверка на имињата на клиентите во Листите за санкции¹ кои што се објавени (меѓународни и домашни), задолжените субјекти треба рутински да ги проверуваат имињата на вистинските сопственици.

1.4 Ефективна имплементација со пристап заснован на проценка на ризик

При исполнувањето на своите обврски за анализа на клиентите, задолжените субјекти треба да применат пристап заснован на проценка на ризик. Особено внимание треба да им се обрне на ситуациите што се смета дека претставуваат повисок инхерентен ризик за перење пари или финансирање тероризам. За да се одреди соодветното ниво на анализа што треба да се примени, прво треба да се спроведе соодветна проценка на ризикот на деловниот однос со клиентот. Врз основа на таа проценка, задолжениот субјект може понатаму да го одреди потребниот опсег за анализа за биде уверен дека го идентификувал и го потврдил идентитетот на клиентот и го знае идентитетот на вистинскиот сопственик на тој клиент.

2 ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Обврските за задолжените субјекти во однос на вистинската сопственост се содржани во одредбите за анализа на клиенти во ЗСППФТ. Тие одредби се доследни на меѓународните стандарди и според Препораките на ФАТФ и Четвртата Директива на ЕУ за СППФТ (2015/849).

2.1 Одредби за анализа на клиент од ЗСППФТ

Согласно член 14 од ЗСППФТ мерките за анализа на клиентот вклучуваат:

- а) идентификација на клиентот и потврдување на неговиот идентитет со користење на документи, податоци и информации од сигурни и независни извори;
- б) идентификација на ополномоштувачот и потврдување на неговиот идентитет со користење на документи, податоци и информации од сигурни и независни извори;
- в) идентификација на вистинскиот сопственик и преземање на соодветни мерки за потврдување на неговиот идентитет, со користење на документи, податоци и информации од сигурни и независни извори со цел субјектот да е уверен дека знае кој е вистинскиот сопственик;
- г) обезбедување на информации за целта и намерата на деловниот однос и
- д) постојано следење на деловниот однос и на трансакциите кои се остваруваат во рамки на воспоставениот деловен однос со цел да се осигура дека овие трансакции се конзистентни со

¹ Закон за рестриктивни мерки

профилот на ризик и бизнисот на клиентот, а во случај кога е потребно и утврдување на изворите на средства, при што документите и податоците со кои субјектот располага мора да бидат ажурирани.

Член 2 точка 20 од ЗСППФТ го дефинира „вистински сопственик“ како секое физичко лице кое е краен сопственик на клиентот или го контролира клиентот и/или физичкото лице во чие име и за чија сметка се извршува трансакција.

Согласно член 19 од истиот закон вистински сопственик на правно лице е физичко лице кое:

1 Вистински сопственик на правно лице е:

1.) Физичко лице (лица) кое е сопственик на правното лице или го контролира правното лице преку директна сопственост на доволен процент на удели, акции, вклучително и акции на доносител или право на глас или други права во правното лице;

2.) Физичко лице (лица) кое го контролира правното лице преку индиректна сопственост на доволен процент на удели, акции, вклучително и акции на доносител или право на глас или други права во правното лице или

3.) Физичко лице (лица) кое на друг начин остварува контрола на правното лице.

(2) Индикатор на директна сопственост од ставот (1) точка 1 на овој член е сопственоста на над 25% од уделите, правата на глас или други права во правното лице или сопственоста на 25% плус една акција.

(3) Индикатор на индиректна сопственост од ставот (1) точка 2 на овој член е сопственоста или контролата на физичко лице (лица) над едно или повеќе правни лица кои поединечно или заедно имаат над 25% од уделите или 25% плус една акција.

(4) Ако се примена на точките 1 и 2 од ставот (1) на овој член не може да се утврди физичко лице/а за вистински сопственик/ци или ако субјектот не е сигурен дека физичкото лице/а идентификувано/и согласно со точките 1 и 2 од ставот (1) на овој член е/се вистински сопственик/ци, во тие случаи за вистински сопственик/ци е/се смета лицето/та идентификувано/ни со примена на точката 3 од ставот (1) на овој член.

Според ЗСППФТ, субјектите треба да имаат воспоставени процедури за анализа (член 18) што треба да вклучуваат идентификација на вистинскиот сопственик и потврдување на неговиот идентитет врз основа на податоци и информации од сигурни и независни извори (член 14 и член 18).

2.2 Меѓународни стандарди

На меѓународно ниво, прашањето за „вистински сопственик“ е разработено во Препораките на ФАТФ (П10, П24 и П25) и поодделно во нивните толкувања. Препораките 2 и 7 на ФАТФ се исто така релевантни во однос на таргетираните финансиски санкции и борбата против финансирањето на оружје за масовно уништување.

Во Поимникот на Препораките, ФАТФ вели дека „вистински корисник“ е физичкото лице (или лица) кое е краен сопственик на клиент или контролира клиент и/или физичко лице во чие име се извршува трансакција; тоа ги вклучува и оние лица кои имаат крајна ефективна контрола врз правно лице или аранжман.

На европско ниво, концептот за вистински сопственик е дефиниран и во Член 3 став 6) од Европската директива (ЕУ) 2015/849.

3 ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ПОТВРДУВАЊЕ НА ИДЕНТИТЕТОТ НА ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК/ЦИ

3.1 Кој е правниот облик на вистинскиот сопственик?

„Вистински сопственик“ според дефиницијата во ЗСППФТ мора да е физичко лице, а не трговско друштво или организација. Ова е особено важно во случај кога задолжениот субјект работи со т.н „синџир на сопственост“ како што е опишано подолу.

3.2 Дали нужно секогаш има вистински сопственик?

Кога се спомнува вистински сопственик, во најголем број случаи клиентот е трговско друштво или друг облик на правно лице или правен аранжман. Концептот на вистински сопственик може да биде релевантен и кога клиентот е физичко лице. Кога клиентот, кој е физичко лице, делува во свое име, тој е ефективен и краен вистински сопственик на сметката или деловниот однос. Но, кога клиентот не е лицето кое го контролира деловниот однос или сметката, неопходно е да се спроведе дополнителна анализа сè додека не се уврди идентитетот на крајниот вистински сопственик. Тоа може да се случи:

- кога клиентот, кој е физичко лице, не делува во свое име и директно или индиректно го контролира трето лице, или извршува трансакција или активност за трето лице или
- кога клиентот е правно лице или правен аранжман основан според странски закони.

Во случаите кога не може да се утврди вистински сопственик согласно критериумите од точките 1 и 2 од став 1 на членот 19 од ЗСППФТ, се применува критериумот од точка 3 од став 1 на членот 19 од ЗСППФТ. Еден деловен однос или трансакција може да вклучува повеќе вистински сопственици (ако повеќе физички лица ги задоволуваат критериумите дадени во ЗСППФТ, на пример, во случај на правно лице, ако двете лица имаат по 50% од уделите). Задолжените субјекти согласно ЗСППФТ треба да извршат идентификација на сите вистински сопственици на нивните клиенти и согласно проценетиот ризик да го потврдат нивниот идентитет.

3.3 Мерки за утврдување на идентитетот на вистинскиот сопственик/ци

За секој клиентски однос, субјектот треба во секој момент да биде уверен дека го знае физичкото лице или лица кои се вистински сопственици. Имајќи ја предвид проценката на ризикот од перење пари или финансирање тероризам поврзана со тој клиентски однос, субјектот треба да преземе разумни мерки да го потврди идентитетот на вистинскиот сопственик/ци. За секој вистински сопственик, ЗСППФТ предвидува:

- идентификација на физичкото лице и
- потврда на информациите за идентификација.

Идентификацијата на вистинскиот сопственик се состои од земање на податок за името и презимето на физичкото лице како и други дополнителни информации што може да помогнат да се утврди неговиот идентитет, а особено датумот и местото на раѓање. Процесот на потврдување вклучува прибирање информации или документација за поткрепување на информациите за идентификација, каде што степенот неопходен за потврдување се одредува преку проценка на ризиците од перење пари или финансирање тероризам. Ваквата постапка за потврдување мора да се изрши со службени документи, податоци и информации (на пример, јавен регистар) или други независни и сигурни извори.

Во оваа ситуација, субјектот:

- може да побара и прибави документи кои не се предвидени во ЗСППФТ во насока на извршување ефективна идентификација на вистинскиот сопственик, особено за нерезиденти или во случаи со правни лица основани според законите на други јурисдикции;
- треба да преземе чекори за прифаќање само на веродостојни и сигурни документи за целите на потврдувањето на идентитетот;
- треба да изврши анализа соодветна на проценетиот ризик од перење пари и финансирање тероризам што го претставува клиентот или вистинскиот сопственик/ци;
- треба да се погрижи прибраните информации да се ажурираат, особено во случај на високо ризични клиенти.

Примери за податоци или информации што може да се употребат да се потврди идентитетот на вистинскиот сопственик на правно лице или правен аранжман се: копија од регистарот на удели/акции, копија или извод од статутот на трустот, список на присуство од последното генерално собрание, копија од статутот, изјава потпишана од професионално лице што учествувало во создавањето на правното лице или правниот аранжман (под услов да подлежи на условите за анализа на клиенти за СППФТ и на надзор во тој поглед). Субјектите не треба да се потпираат на само еден извор на информации за

потврда, туку треба да се стремат да го надградат познавањето на клиентот, вклучително и преку вкрстена проверка на документи од повеќе извори, проверувајќи ги недоследностите доколку постојат. Потребно е да се внимава доколку се прифаќаат информации од јавните регистри односно дали информациите биле предмет на некаков облик на независна верификација или тие се само одраз на деталите пријавени од страна на барателот за регистрација. Информациите собрани од официјалните извори може да се надополнат на други начини, меѓу кои и користење комерцијални бази на податоци кои нудат информации за сопственост како и општо пребарување на интернет и медиуми.

Верфикацијата, односно потврдувањето на информациите за вистинскиот сопственик може да претставува предизвик и субјектот ќе треба според ризикот да го процени степенот за прифатливоста на информациите или документите за идентификација обезбедени од или во име на клиентот. Доколку субјектот не е уверен врз база на разумна и документирана основа дека ризикот од перење пари или финансирање тероризам за одреден клиентски однос е низок, тогаш субјектот треба да побара целосна потврда на идентитетот за секој вистински сопственик.

Во праксата, особено за правни лица или аранжмани основани според законите на јурисдикции каде што не е овозможена независна верификација на информациите за регистрација, на клиентот може да се му понуди секундарен извор за верификација на вистинскиот сопственик/ци. Пример за тоа се лични изјави (заверени под полна морална и материјална одговорност) од/ за вистинскиот сопственик или писмена потврда од адвокат или друго назначено лице со која се потврдува нивната улога во основањето на правното лице или аранжман и се идентификува нивниот клиент како вистинскиот сопственик. Задолжените субјекти треба внимателно да разгледаат дали со тие документи би биле уверени дека навистина го знаат идентитетот на вистинскиот сопственик. Некои од факторите за разгледување се следните:

- проценка од страна на субјектот на ризикот од злоупотреба на клиентскиот однос за перење пари или финансирање тероризам;
- пресметаниот ризик (the risk appetit) на субјектот и неговиот капацитет внимателно и постојано да ги следи активностите и трансакциите на клиентот за да внимава тие да се доследни на профилот на клиентот;
- информации или причини за сомневање што произлегуваат од евентуалното претходно работење на субјектот со тој клиент;
- способност на субјектот да утврди дали понудената документација за верификација на клиентот е веродостојна и/или не е фалсификувана или погрешно претставена;
- евентуални причини за сомневање што произлегуваат од сложеноста на сопственичката структура или засегнатата јурисдикција/ии;
- евентуални прашања во однос на собраните информации за економската позадина на клиентот, особено ако тоа отстапува од природата на трансакциите што ќе се извршуваат.

Врз основа на гореспоменатото, задолжениот субјект треба да применува основни принципи за „познавање на клиентот“ за да му помогнат во одредувањето дали да го прифати ризикот во случаи кога можноста за потврдување на информациите за вистинскиот сопственик е ограничена поради изборот на сопственичка структура на клиентот или на друг начин. Важно е субјект да ја разбере економската логика за изборот на сопственичката структура и изворот на средствата, и да се увери дека активностите што ќе се вршат преку односно услугите кои ќе обезбедува субјектот имаат економска логика. Во таа насока, доколку субјектот не е уверен дека вистинскиот сопственик е утврден и сеуште постои било каков сомнеж, субјектот не треба да ја прифати работата односно да воспостави или да го продолжи деловниот однос.

Проверка на податоците за вистинскиот сопственик во регистарот на вистински сопственици при Централниот регистар на Република Македонија

ЗСППФТ во членот 18 став 3, пропишува обврска за субјектите податоците за вистинскиот сопственик задолжително да ги проверат од регистарот на вистински сопственици². Во секој случај законот предвидува дека субјектите не смеат исклучиво да се потпрат на податоците внесени во регистарот.

² Оваа обврска субјектите ќе бидат должни да ја спроведуваат по воспоставувањето на регистарот на вистински сопственици при Централниот регистар на Република Македонија

Членот 39 став 2 од ЗСППФТ предвидува обврска за субјектот да го одложи воспоставувањето на деловен однос или да го одложи извршувањето на трансакција се додека податоците за вистинскиот сопственик на нивниот клиент, односно потенцијален клиент не бидат внесени во регистарот на вистински сопственици во случај кога по проверката на податоците за вистинскиот сопственик во регистарот, утврдиле дека вистинскиот сопственик на правниот субјект од член 27 од ЗСППФТ (нивен клиент или потенцијален клиент) не е внесен или ажуриран во регистарот на вистински сопственици. Во овие случаи субјектот е должен веднаш да ја извести Управата за финансиско разузнавање. Во случај кога субјектот ќе утврди дека постои несовапаѓање на податоците за вистинскиот сопственик на нивниот клиент или потенцијален клиент внесени во регистарот на вистински сопственици и податоците за вистинскиот сопственик кои субјектот ги утврдил врз основа на други извори на податоци и информации, а доколку постои сомневање за перење пари или финансирање на тероризам, субјектот е должен да достави извештај за сомневање до Управата согласно член 54 од ЗСППФТ.

4 КАКО ДА СЕ УТВРДИ КОЈ ДА СЕ СМЕТА ЗА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК

4.1 Кога клиентот е физичко лице

Кога клиентот е физичко лице, субјектот треба да утврди дали клиентот делува во свое име или во име на трето лице. Во вториот случај, субјектот треба да изврши идентификација и да го потврди идентитетот на тоа трето лице и да разбере зошто клиентот делува како ополномоштеник, на пример:

- сметки со кои работат други членови на семејството или пријатели (било со формално полномошно или поинаку) додека имателот на сметката работи или патува во странство или е оневозможен на друг начин;
- отворени сметки со кои работи лице кое е „параван“ за вистинскиот сопственик со цел за да се затскрие идентитетот на вистинскиот сопственик од субјектот и од надлежните органи.

Во сите случаи од субјектот се бара да изврши идентификација на вистинскиот сопственик и да воспостави и спроведе ефикасни процедури за да се испочитува таа обврска и да биде сигурен дека трансакциите на сметката се легални. Во праксата тоа може да вклучува и поставување соодветни прашања и давање на изјави во однос на вистинскиот сопственик на образецот за отворање на сметката што го пополнува барателот, изготвување значаен профил на клиентот којшто ја вклучува очекуваната природа, нивото на трансакциите и користењето на деловниот однос, како и постојано следење со цел да се добијат некакви предупредувања или индикатори во случај на материјално отстапување од очекуваната активност.

4.2 Кога клиентот е правно лице

Кога клиентот е правно лице, субјектот треба да го смета следното за вистински сопственик:

- физичко лице (лица) кое е сопственик на правното лице или го контролира правното лице преку директна или индиректна сопственост на над 25% удели, акции, вклучително и акции на доносител или право на глас или други права во правното лице или
- физичко лице (лица) кое на друг начин остварува контрола на правното лице (контрола врз управата, административните и раководните тела на трговското друштво или генералното собрание на акционерското друштво).

Во пракса, правните лица може да се поврзуваат во посложени структури што може да доведе до дополнителни предизвици при утврдувањето на вистинскиот сопственик.

4.3 Кога клиентот е труст или друг правен аранжман

Иако во Република Македонија нема законски основ за формирање труст или друг правен аранжман. Таквите структури може да се формираат според законите на други јурисдикции и тие може да станат клиенти на субјектот или да се појават во сопственичката структура на клиентите. Идентификацијата на вистинските сопственици на структурите како трустови или други правни аранжмани може да претставува

особена потешкотија. Кај трустовите генерално, управителот (или лице овластено да делува во негово име) ја отвора сметката и работи со неа. Сепак, управителите не се вистинските сопственици. Според меѓународните стандарди, задолжените субјекти треба да извршат идентификација и да преземат разумни мерки за потврда на идентитетот на следните страни во трустот или аранжманот:

-за трустови, идентитетот на:

- Основачот „the settlor“ (кој го основал трустот);
- управител/управителите - the trustee(s), назначени од основачот да управуваат со имотот на трустот;
- заштитникот (ако го има) „the protector“, назначен да врши надзор на работата на управителот/управителите
- сопствениците или група сопственици „the beneficiaries or class of beneficiaries“ ако може да се идентификуваат;
- други физички лица што имаат крајна ефективна контрола на трустот (вклучително и „преку синџир на контрола/сопственост“).

-за други видови правни аранжмани, треба да се утврди идентитетот на лицата на еквивалентните или сличните позиции. Тие аранжмани може да вклучуваат Anstalt (хибриден облик на организирање помеѓу ограничени друштва (company limited by shares) и фондации најчесто застапени во Лихтенштајн, Австралија и Јужна Африка), fiducie (облик на труст специфичен за Франција), treuhand и fideicomiso.

За сопственици на трустови одредени по карактеристиките или групата, субјектите треба да добијат доволно информации за сопственикот за да се уверат дека ќе можат да го утврдат идентитетот на сопственикот во моментот на ослободување на средства од трустот или кога сопственикот ќе има намера да ги реализира стекнатите права.³

4.4 Користење инструменти на доносител или номинални претставници

Задолжените субјекти треба да се свесни за структури што вклучуваат нерезидентни правни лица што може да емитуваат акции на доносител, налози на доносител или други инструменти на доносител. Како дел од проценката на ризик, задолжениот субјект треба да разгледа дали е можно да го следи односот ефективно, и да разгледа дали може да се преземат чекори да се исклучи можноста да се сменат сопственоста и контролата (со користење инструменти на доносител) без знаење на задолжениот субјект. Ако задолжениот субјект не прифаќа таков ризик, не треба да се впушти во тој однос. Од друга страна, пак, може да побара да наметне дополнителни контроли како ефективна и потврдена имобилизација на инструментите на доносител.

Задолжените субјекти може да се соочат со случаи каде што клиентот го претставува номиниран директор или номиниран акционер⁴ и не се открива идентитетот на лицето кое ги номинирало (вистинскиот сопственик). Задолжениот субјект сепак подлежи на условите од ЗСППФТ и е одговорен да обезбеди идентификација и преземање разумни мерки за утврдување на вистинскиот сопственик/ци. Со пристап заснован на ризик, по проценката на ризикот за перење пари или финансирање тероризам, задолжениот субјект може да утврди дека се потребни дополнителни информации и/или документи за да се увери дека го идентификувал вистинскиот сопственик. Доколку, не е целосно уверен, субјект не треба да се впушти во тој деловен однос. Ако деловниот однос сепак се оствари, задолжениот субјект треба редовно да бара потврда од номинираните лица дека немало промена на вистинскиот сопственик.

4.5 Во случај на трговско друштво кое котира на берза

По исклучок, субјектот не мора да го идентификува и потврди идентитетот на вистинскиот сопственик доколку клиентот е правно лице чии хартии од вредност котираат на домашна или странска берза на хартии од вредност од држави кои ги исполнуваат меѓународните стандарди за спречување на перење пари и финансирање на тероризам или податоците за вистинските сопственици се транспарентни и јавно достапни.

³ FATF (2012), [FATF Recommendations](http://www.fatf-gafi.org), стр.60, достапно на www.fatf-gafi.org

⁴ Привиден или регистриран сопственик кој држи акции во име на вистинскиот сопственик со договор за управување.

Но, пред да се искористи овој исклучок, субјектот треба да преземе чекори да се увери дека клиентот го исполнува законскиот услов. Субјектот треба писмено да заведе и да ја чува во досието анализата врз основа на која е одредено дека клиентот е правно лице кое котира на берза.

4.6 Во случај на полиса за животно осигурување

Задолжените субјекти треба да извршат идентификација и да преземат соодветни мерки да го потврдат идентитетот на вистинските сопственици на следните лица:

- сите лица што се познати корисници на договор за животно осигурување;
- сите лица што ги плаќаат премиите за договорот за животно осигурување;
- сите лица што се осигурани со договор за животно осигурување.

По исклучок, во случај на полиси за животно осигурување, задолжените субјекти може да ги спроведат следните мерки за анализа на клиентот:

- за корисници што се идентификувани како конкретно именувани физички или правни лица или правни аранжмани – најмалку задржување податоци за лицето;
- за корисници означени со карактеристики или по категорија (на пр. брачен другар или деца во мигот кога се случува осигурителниот настан) или на друг начин (на пр. со тестамент) - добивање доволно информации за корисникот за субјектот да се увери дека ќе може да го утврди идентитетот на корисникот во мигот на исплатата.

Во работите поврзани со осигурување на живот, дозволено е потврдувањето на идентитетот на клиентот, ополномоштувачот или вистинскиот сопственик на полисата, да се изврши откако деловниот однос е воспоставен. Во овој случај потврдувањето на идентитетот треба да се изврши пред или за време на исплаќањето на полисата или пред или кога корисникот има намера да ги изврши правата кои произлегуваат од полисата.

4.7 Кога клиентот е непрофитна организација (НПО), невладина организација (НВО), добротворна организација или здружение

Кога клиентот е некој друг вид на правно лице, како домашни и странски здруженија и нивни сојузи, фондации, установи, комори, синдикати, политички партии, задруги, верски заедници или други организации во кои учеството во управувањето врз основа на сопственички удел во капиталот не е можно да се утврди, задолжениот субјект може да се соочи со ситуации каде што ниту едно лице што може да се идентификува не ја задоволува дефиницијата за вистински сопственик според ЗСППФТ. Ако се појави таков случај, задолжениот субјект треба во целост да ги спроведе условите за анализа на клиентот, особено во однос на идентификација на лицата кои на каков било начин имаат контрола врз управата, административните и владејачките тела на наведените правни субјекти.

5 ЗАСИЛЕНА АНАЛИЗА ЗА СЛОЖЕНИ СОПСТВЕНИЧКИ СТРУКТУРИ

Задолжениот субјект може да се соочи со т.н „синџир на сопственост“ или друга сложена структура што треба да се анализира за да се дојде чекор по чекор до крајното физичко лице што ги исполнува законските услови за вистински сопственик. Во зависност од проценката на субјектите за ризикот од перње пари или финансирање тероризам како и од сложеноста или нивото на нејасност на структурата, обемот на анализата што треба да ја изврши задолжениот субјект може да е значителен.

Основното прашање што треба да го истражи субјектот е причината за изборот на сложена структура и целта на клиентот во воспоставувањето деловен однос со субјектот - во двата случаи, треба јасно да се утврди економската логика односно оправданост. Субјектот треба да побара информации од клиентот за појаснување на причините за одбраната сопственичка структура и да разгледа дали тоа вклучува некое ниво на анонимност што би ја поткопала способноста на субјектот ефикасно да ги спроведе своите контроли за СППФТ. Доколку, не се добијат уверливи одговори за сите овие точки, задолжениот субјект не треба да се впушти во воспоставување на тој деловен однос.

Субјектите треба да побараат од клиентот да обезбеди детали за сопственоста (вклучително и процентуална сопственост на удели или контрола) во секоја фаза од структурата и да внимаваат да ја разберат севкупната сопственичка структура. Физичкото лице/а што ја исполнува дефиницијата за вистински сопственик според ЗСППФТ треба да се идентификува/ат јасно и да се применат соодветни процедури за утврдување. Евентуалните празнини во дадените информации за клиентот треба да се доистражат. Извршената проценка на ризикот треба да му помогне на субјектот и да утврди дали е потребно да се применат процедури за верификација и утврдување на секое ниво од организациската структура или да се концентрира главно на крајното физичко лице/а на врвот на структурата. Како општа насока, доколку има нејаснотии или неизвесност во однос на сопственоста или контролата во средните фази, тогаш во секоја фаза треба да се применат целосни процедури за верификација и утврдување.

6 АЖУРИРАЊЕ НА ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК

Како што е предвидено со член 31 ставот (2) од ЗСППФТ, задолжените субјекти треба да вршат редовна проверка и ажурирање на документите и податоците за клиентите, вистинските сопственици како и ризичниот профил на клиентите со кои има воспоставено деловен однос. Затоа, според нивото на ризик поврзан со клиентот, субјектите треба да преземат чекори што се доволни за да се погрижат да нема непријавени промени во „вистинската сопственост“. Субјектите треба постојано да ги следат активностите и трансакциите на клиентот и да имаат воспоставено ефикасен систем за предупредувања во случај на значителни отстапувања од очекуваната активност. Нивото и редовноста на следењето и ажурирањето треба да се одредат преку процената на ризик од профилот на клиентот. Кога има сомнежи за сопственоста или контролата на клиентот - на пример кога извршените трансакции се менуваат значително по природата или обемот, и тоа на начин што не е доследен со познатото или очекувано работење на клиентот - субјектот треба да побара објаснувања за промените во однесувањето и да размисли за ново ажурирање и обновување на информациите што ги има за клиентот, вклучително и за неговиот вистински сопственик.

Условите согласно ЗСППФТ во однос на вистинскиот сопственик се однесуваат на сите нови и постојни клиенти.

7 ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

7.1 Обврски според општата регулатива на ЕУ за заштита на податоци (GDPR)

Задолжените субјекти се потсетуваат за потребата да ги испочитуваат обврските за заштита на податоци и да ги заштитат личните податоци, вклучително и податоци поврзани со вистинските сопственици. Во случај на податоци за државјани и резиденти на ЕУ коишто задолжениот субјект ги стекнал и ги чува, општата регулатива на ЕУ за заштита на податоци (GDPR) која стапи на сила од мај 2018 и се однесува за земјите-членки на ЕУ и за други земји ја уредува и предвидува потребната заштита и постапувања. Деталното објаснување на овие одредби е вон опсегот на овие насоки и препораки. Европската комисија има објавено корисни насоки.⁵

8 КОГА ИДЕНТИФИКАЦИЈАТА НА ВИСТИНСКИОТ СОПСТВЕНИК Е НЕУСПЕШНА

8.1 Што да се прави кога идентификацијата на вистинскиот сопственик е неуспешна

Кога субјектите нема да успеат во идентификацијата на вистински сопственик, како и потврдата на идентитетот согласно проценката на ризикот, субјектите не стапуваат во деловен однос со клиентот и не извршуваат никаква трансакција или, по потреба, го раскинуваат деловниот однос што бил претходно воспоставен (член 39 од ЗСППФТ). Во овој случај, субјектите треба да одредат дали е соодветно, врз основа на собраните податоци и анализата на ситуацијата да достават извештај за сомневање до Управата за финансиско разузнавање (УФР) согласно член 39 став (3) од ЗСППФТ. При примената на

⁵ Европска комисија: Заштита на податоци: Правила за заштита на личните податоци во и вон ЕУ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection_en

ставот (4) од член 39, покрај другото, субјектите може да ги имаат предвид и индикаторите за препознавање на прикривање на вистински сопственик (Анекс 2).

8.2 Последици кои произлегуваат од неидентификување вистински сопственик

Доколку задолжениот субјект не го знае идентитетот на лицето/а што е сопственик на клиент или лицето кое го контролира клиентскиот однос, субјектот нема доволно информации да спроведе ефикасно следење на трансакциите на клиентот и се изложува на злоупотреба од перење пари или финансирање тероризам. Со тоа субјектот е ранлив на значителни репутациски, правни и финансиски ризици.

Задолжениот субјект може да подлежи на санкции во случај на непочитување на релевантните одредби од ЗСППФТ. Доколку субјектот не ги испочитува условите за анализа на клиентот уредени со член 12 од ЗСППФТ, подлежи на глоба од 80.000 односно 30.000 евра во денарска противвредност (член 162 и член 164 од ЗСППФТ). Освен тоа, ако не се изврши идентификација на вистинскиот сопственик на даден клиент, а задолжениот субјект сепак стапи во деловен однос со него и врши трансакции или, по потреба, не го раскине деловниот однос во кој стапил претходно, може да се изрече глоба од 12.000 до 15.000 евра односно 30.000 евра, во денарска противвредност (член 162 и 165 од ЗСППФТ) или 80.000 евра во денарска противвредност согласно член 160 став 1 алинеја 3 во врска со член 39.

Субјектите се обврзани и да прикажат ефикасна имплементација на мерките врз основа на пристапот заснован на ризик. Ако се смета дека субјектот соодветно не го проценил ризикот, а со тоа истиот може да биде искористен за перење пари или финансирање тероризам, или не применил степен на анализа соодветно на постоечките ризици, може да доведе до потребата за санкционирање и изрекување глоби.

9 АНЕКС 1 - ПРИМЕРИ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК

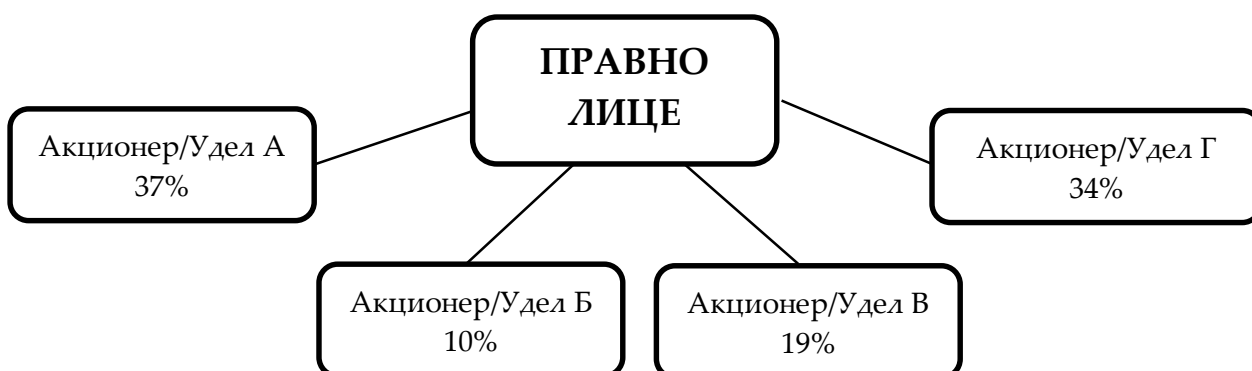
Пример 1: Не може да се идентификува вистински сопственик

Дијаграмот прикажува случај на клиент каде вистинскиот сопственик не може да се утврди со примена на критериумот на директна или индиректна сопственост, бидејќи ниту еден акционер нема повеќе од 25% од уделите. Во овој случај, субјектот треба да го утврди идентитетот на физичкото лице (лица) кое на друг начин остварува контрола на правното лице (контрола врз управата, административните и раководните тела на трговското друштво или генералното собрание на акционерското друштво).

Пример 2: Повеќе од еден вистински сопственик

Дијаграмот прикажува случај на клиент каде што две лица (акционерите А и Г) треба да се сметаат за вистински сопственици бидејќи и двајцата имаат повеќе од 25% од уделите.

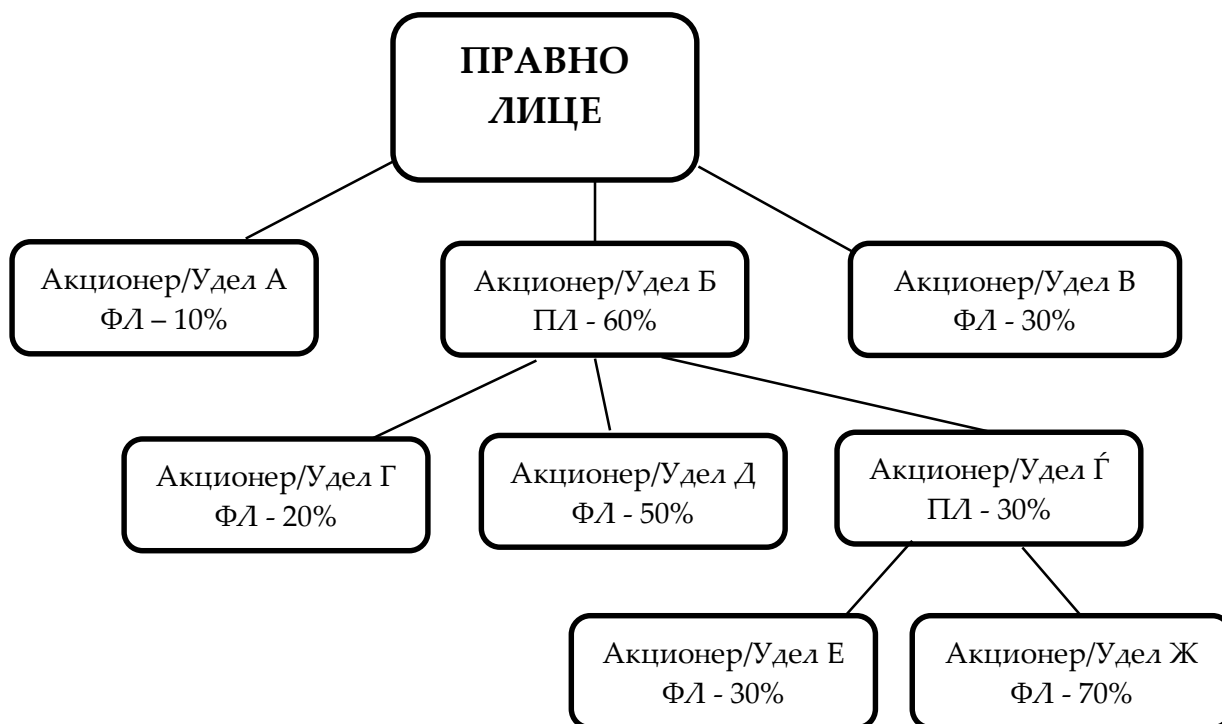
Пример 3: Структура на номинирани претставници

Дијаграмот подолу прикажува случај на клиент каде што две физички лица (акционерите А и Б) се чини дека се вистински сопственици бидејќи обајцата имаат над 25% од уделите. Но акционерот А делува како номиниран акционер на физичкото лице В. Затоа субјектот го смета и В за вистински сопственик и ќе изврши идентификација и ќе му го потврди идентитетот.

Пример 4: Синџир на сопственост

Дијаграмот подолу прикажува случај на клиент што е правно лице со капитал кај осум акционери (некои од нив се физички лица, а другите се правни лица) распоредени во три нивоа во синџир на сопственост. Се претпоставува дека секој удел носи еден глас.

Во такви случаи, субјектот треба да обрне внимание на акционерите-физички лица присутни на секое ниво (во овој случај, акционерите А, В, Г, Д, Е и Ж) и да потврди дали ги исполнуваат условите за вистински сопственик предвидени согласно ЗСППФТ.

1) Ниво 1:

- акционерот А не е вистински сопственик (физичко лице со 10% од уделите во клиентот).
- акционерот В е вистински сопственик (физичко лице кое е директен сопственик на 30% од уделите во клиентот).

2) Ниво 2:

- акционерот Г не е вистински сопственик (физичко лице што индиректно има 12% од уделите во клиентот (преку акционерот Б = $60\% \times 20\%$)).
- акционерот Д е вистински сопственик (физичко лице што индиректно има 30% од уделите во клиентот (преку акционерот Б = $60\% \times 50\%$)).
- акционерот Г не е вистински сопственик (физичко лице што индиректно има 18% од уделите во клиентот (преку акционерот Б = $60\% \times 30\%$)).

3) Ниво 3:

- акционерите Е и Ж не се вистински сопственици (физичкото лице Е има 5,4% - преку акционерите Б и Г ($60\% \times 30\% \times 30\%$)), а физичкото лице Ж има 12,6% од уделите преку акционерите Б и Г ($60\% \times 30\% \times 70\%$)).

Како заклучок, две физички лица се вистински сопственици (акционерите В и Д) бидејќи имаат над 25% од уделите во трговското друштво. Другите физички лица не влегуваат во дефиницијата за вистински сопственик, освен ако на друг начин имаат контрола врз управата, административните и раководните тела на друштвото со ограничена одговорност. Сепак, задолжените субјекти може да одберат да применат процедури на анализа на други акционери ако тоа го бара нивната проценка на ризик и да го спроведат принципот „познавај го клиентот“.

Пример 5: Сложена сопственичка структура

Дијаграмот подолу прикажува случај на задолжен субјект чии клиент е друштво со ограничена одговорност чии капитал е во сопственост на петмина акционери, индивидуални акционери (ИА) или правни лица (ПЛ), и тоа на две нивоа во синџир на сопственост:

На првото ниво има две трговски друштва, од кои едното има хартии од вредност со кои се тргува на регулиран пазар со флотација на обични акции од 66% од вкупниот капитал. Овие обични акции се расфрлани меѓу многу акционери кои поединечно имаат само мал дел од нив.

Во второто ниво има неколку акционери, поделени на следниот начин:

- Да претпоставиме дека нема лице што има моќ на контрола врз управата, административните и владејачките тела на генералното собрание на клиентот.

Акционерите В, Г и Д се физички лица за кои треба да се утврди дали се вистински сопственици согласно ЗСППФТ.

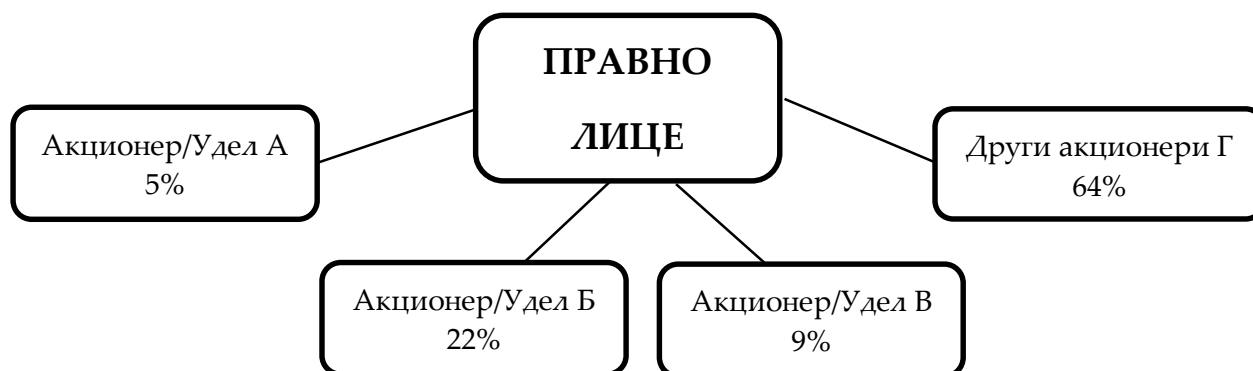
Барање акционери што ги задоволуваат критериумите а сопственост на над 25% од капиталот на клиентот:

- Акционерот В (обични флотирани акции) може да ја задоволи дефиницијата за вистински сопственик, индиректно има 33% ($50\% \times 66\%$) од капиталот на клиентот преку акционерот А, но тоа е група поединечни акционери што индивидуално имаат само мал дел од капиталот на клиентот.
- Акционерот Г е вистински сопственик (индиректно има 44,5% од капиталот на клиентот:
  - има индиректно 27.5% ($50\% \times 55\%$) од капиталот на клиентот (преку акционерот Б). Затоа ќе се идентификува како таков.
  - има индиректно 17% ($50\% \times 34\%$) од капиталот на клиентот (преку акционерот А).
- Акционерот Д индиректно има 22.5% ($50\% \times 45\%$) од капиталот на клиентот преку акционерот Б. Затоа, акционерот Д не е вистински сопственик (има помалку од 25% од капиталот на клиентот).

Да заклучиме, бидејќи нема лице што има моќ на контрола, единствено акционерот Г треба да подлежи на процедури за идентификација и верификација. Но, задолжените субјекти може да одберат да применат процедури за анализа и врз други акционери врз основа на спроведена проценка на ризик.

Пример 6: Размислете и за „контрола“ покрај сопственот заснована на удели

На следниот дијаграм е прикажан случај на клиент што е друштво со ограничена одговорност со капитал кај повеќе индивидуални акционери.

Полего „Други акционери Г“ означува многу фрагментирана група индивидуални акционери (капиталот на секој поединечен акционер е под 5%). Претпоставуваме дека еден удел носи еден глас.

Во овој пример нема физичко лице што ја задоволува дефиницијата на вистински сопственик во смисла на физичко лице што директно или индиректно има над 25% од уделите или правата на глас кај клиентот.

Но задолжениот субјект во случајот мора да провери дали некои акционери, без да имаат над 25% од капиталот или правата на глас кај клиентот може на друг начин да вршат контрола врз управата, административните или раководните тела на друштвото или генералното акционерско собрание.

Така задолжениот субјект ќе ја разгледа важноста на интересот што го има акционерот Б (22%) во споредба со оние на другите акционери кои во зависност од околностите може да му дозволат да има извесна моќ на контрола.

10 АНЕКС 2 –ДОПОЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК

За дополнителни конкретни прашања за вистински сопственици субјектите може да консултираат и бројни изданија од ФАТФ, особено:

- 1) Препораките⁶ на ФАТФ и Толкувањето на Препораките 10, 24 и 25;
- 2) Методологијата на ФАТФ за оценување на техничката усогласеност со Препораките на ФАТФ и делотворноста на системите⁷ за СПП/СФТ, и особено Директниот резултат 5 за делотворно спроведување мерки за да се спречи правни лица и аранжмани да се злоупотребат за перење пари и финансирање тероризам, и да се обезбеди информациите за нивните вистински сопственици да им бидат непречено достапни на надлежните органи;
- 3) Насоки на ФАТФ за транспарентност и вистински сопственик⁸;
- 4) Ранливост на правни професионалци⁹ на перење пари и финансирање тероризам (2013);
- 5) Перење пари преку трустови и даватели на услуги на трговски друштва¹⁰;
- 6) Злоупотреба на корпоративни инструменти, вклучително и трустови и даватели на услуги на трговски друштва¹¹.

⁶ FATF (2012), [The FATF Recommendations](http://www.fatf-gafi.org), достапно на www.fatf-gafi.org.

⁷ FATF (2013), [Methodology for assessing technical compliance with the FATF Recommendations and the Effectiveness of AML/CFT systems](http://www.fatf-gafi.org), достапно на www.fatf-gafi.org.

⁸ FATF (2014), [FATF Guidance on transparency and beneficial ownership](http://www.fatf-gafi.org), достапно на www.fatf-gafi.org.

⁹ FATF (2013), [Money Laundering and Terrorist Financing Vulnerabilities of Legal Professionals](http://www.fatf-gafi.org), достапно на www.fatf-gafi.org.

¹⁰FATF (2010), [Money Laundering Using Trust and Company Service Providers](http://www.fatf-gafi.org), достапно на www.fatf-gafi.org.

- 7) International Best Practices: Targeted Financial Sanctions Related to Terrorism and Terrorist Financing (Recommendation 6) (2013)¹²
- 8) Насоки на ФАТФ за борба против финансирањето забрането оружје - Спроведување на финансиските одредби од Резолуцијата на Советот за безбедност на Обединетите нации за борба против ширењето на оружје за масовно уништување (2018)¹³

---

¹¹ FATF (2006), [The Misuse of Corporate Vehicles, Including Trust and Company Service Providers](#), достапно на www.fatf-gafi.org.

¹² FATF (2013), *International Best Practices: Targeted Financial Sanctions Related to Terrorism and Terrorist Financing (Recommendation 6)* available at www.fatf-gafi.org.

¹³ FATF (2018) *Guidance on Counter Proliferation Financing - The Implementation of Financial Provisions of United Nations Security Council Resolutions to Counter the Proliferation of Weapons of Mass Destruction*, достапно на www.fatf-gafi.org.

АНЕКС 3 - ИНДИКАТОРИ ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ НА ПРИКРИВАЊЕ НА ВИСТИНСКИ СОПСТВЕНИК

I. Индикатори поврзани со клиент/корисник:

1. Клиентот не сака/одбива да ги обезбеди личните информации.

2. Клиентот не сака или не може да објасни за:

- деловните активности за субјектот и нивната корпоративната историја
- идентитетот на вистинскиот сопственик
- изворот на капитал/средства
- начинот на кој ги извршуваат своите активности
- со кого соработуваат
- природата на нивните деловни односи со трети лица (особено трети лица регистрирани во странски држави).

3. Поединци или поврзани лица:

- инсистираат на употреба на посредник (професионално или неформално) во сите активности без значителна оправданост
- активно го избегнуваат личниот контакт без доволно образложение
- се странски државјани без значајни деловни активности во земјата во која тие набавуваат/користат професионални и финансиски сервиси
- одбиваат да соработуваат или да даваат информации, податоци и документи кои би биле потребни за да се разбере трансакцијата
- се носители на јавни функции, или имаат фамилијарни или професионални соработки со лице кое е носител на јавна функција
- вршат невообичаени трансакции земајќи ја предвид возраста на поединецот (малолетни клиенти)
- претходно биле осудени за измама, даночно затајување или тешки кривични дела
- се под истрага или имаат познати релации со криминалци
- претходно им била издадена забрана за вршење дејност да раководат со правно лице, труст или пак даватели на услуги на правни лица или трустови
- се овластени потписници на сметките на компанијата без доволно објаснување
- врши финансиски активности и трансакции кои не соодветсвуваат со нивниот профил на корисници
- пријавиле приход кој не соодветствува со нивните средства, трансакции или начин на живот.

4. Правни лица и правни аранжмани

- покажуваат неактивност во долг временски период по внесувањето во регистарот проследени со ненадејно зголемени и тешко објасниви финансиски активности
- се прикажуваат како комерцијални/трговски бизниси но не можат да бидат пронајдени на интернет или социјалните бизнис платформи (LinkedIn, XING, etc.)
- се регистрирани под име кое не се поврзува/асоцира/укажува на активностите/дејноста на компанијата
- се регистрирани под име што покажува/асоцира/поврзува дека компанијата извршува услуги што реално не ги обезбедува

- се регистрирани под име кое навидум го копира името на друга компанија, особено оние од висок профил особено мултинационални корпорации
- користи електронско сандаче со необичен domeјн (Hotmail, Gmail, Yahoo)
- се регистрира на адреса која што не се совпаѓа со профилот на компанијата
- се регистрирани на адреси кои не можат да бидат лоцирани со интернет мапирање (Google Maps)
- се регистрирани на адреси на која се регистрирани и многу други компании, што укажува на употребата на услугата на „поштенско сандаче“
- директорот или мнозинскиот акционер не можат да бидат лоцирани или контактирани
- директорот или мнозинскиот акционер не изгледа дека имаат активна улога во компанијата
- имаат пријавено невообичаено голем број на вистински сопственици или лица со контролни интереси
- имаат овластено многу потписници без големо образложение или оправданост
- се формирани во законодавства кои се сметаат дека имаат висок ризик од перење и финансирање на тероризам
- се формирани во Low-tax законодавства или интернационални трговски или финансиски центри
- редовно испраќаат пари во јурисдикции со ниски даноци или во интернационални трговски или финансиски центри
- вршат голем број на трансакции со мал број на примачи
- вршат мал број на големи трансакции со мал број на примачи
- регуларно вршат трансакции со меѓународни компании без доволно корпоративно или бизнис/трговско образложение
- одржуваат врски со странски професионални посредници во отсуство на реални/оправдани деловни трансакции во земјата во кои делуваат
- добиваат големи суми на (капитални) финансии брзо по формирањето/уписот, кои потоа се трансферираат на друго место за краток временски период без бизнис/економска оправданост.
- го одржува билансот на сметка околу „нула“ наспроти фреквентните приливи и одливи
- вршат финансиски активности и трансакции кои не соодветствуваат со профилот на субјектот/корпорацијата
- се регистрирани/запишани во јурисдикции/законодавство во кои компаниите не се обврзани да пријавуваат вистински корисник во централниот регистар
- работат користејќи сметки отворени во друга земја која што е различна од земјата во која се регистрирани
- вклучуваат повеќе акционери кои поседуваат сопственички интерес веднаш под прагот потребен за активирање на мерки за засилена анализа.

5. Поединци/ Физички лица, правни лица и правни аранжмани

- прават чести плаќања кон странски професионално ангажирани посредници
- користат повеќе банкарски сметки без особена причина
- користат банкарски сметки во различни меѓународни јурисдикции/законодавства без особена причина
- фокусирани се кон стратегии насочени кон намалување на даночните обврски/стратегија на намалување на даноци
- се интересираат за формирање на странски компании особено во законодавства за кои се знае дека нудат ниски даночни или тајни стимулации без доволно комерцијални образложенија односно оправданост
- покажуваат ограничен деловен буџет и покрај значителните интереси кај правните лица
- бараат „скратен пат“ или претерано брзи трансакции дури и во случаевите кога истото претставува непотребен бизнис ризик или трошок
- изгледаат незаинтересирани за структурата на компанија која ја основаат/претставуваат
- бараат формирање на комплексни структури на друштво без особена бизнис оправданост/логика
- обезбедуваат фалсификувана евиденција или документација

- се чини дека ангажираат повеќе професионалци во иста земја за да ги олеснат истите (или тесно поврзаните) аспекти поврзани со трансакцијата без јасна причина зошто се прави тоа.

6. Анализирањето/испитувањето на деловните списи укажува на:

- несовпаѓање и разлики помеѓу фактурите за набавка и продажба
- двојно фактурирање помеѓу јурисдикциите
- фабрикување/фалсификување на друштвените/корпоративните списи кои се однесуваат на сопственичката структура
- фиктивни фактури за услуги кои воопшто не се извршуваат
- зголемена продажба на средства помеѓу субјекти кои се контролирани од ист вистински сопственик
- договори за номинирање на директори или акционери
- членови на семејството без улога или учество во водењето на бизнисот се наведени како вистински сопственици на правни лица или аранжмани
- вработени од страна на професионални посредници кои дејствуваат како номинирани директори или акционери
- оставка и замена на директорите или клучните акционери наскоро по уписот
- локацијата на бизнисот често се менува без очиглед на бизнис логика или оправдување
- овластени лица или членови на одборот се менуваат често без соодветно или рационално образложение.

i.

7. Сложените корпоративни структури кои не изгледаат дека им е потребно такво ниво на сложеност или кои немаат комерцијална смисла/логика.

8. Едноставни банкарски односи се воспоставуваат со користење на професионални посредници.

9. Shell компании:

- номинирани сопственици и директори (формални кандидати кои се номинирани за голем број shell компании; неформални кандидати, како што се деца, сопружници, роднини или соработници кои се чини дека не се вклучени во водењето на друштвото)
- адреси кои се користат за масовни регистрации (најчесто адресите на трустови или даватели на услуги на правни лица што управуваат со shell компании во име и за своите клиенти
- само post-box адреса (често се користи во отсуство на професионални услуги на даватели на услуги на правни лица и трустови и во врска со неформалните кандидати)
- не преземаат реални деловни активности
- единствено овозможуваат транзит на трансакции, без да остваруваат приход
- немаат вработени или имаат само еден вработен (човек – субјект)
- немаат физичко присуство (деловни објекти, канцеларии)
- не плаќаат даноци, придонеси за пензиски и социјално осигурување и други социјални давачки.

II. Индикатори поврзани со трансакции

1. Клиентот/корисникот е и нарачател и корисник на повеќекратни меѓународни трансфери на средства
2. Врските помеѓу страните се дискутабилни или укажуваат на сомнежи што клиентот не може доволно да ги објасни
3. Финансирањето го обезбедува заемодавател, било физичко или правно лице, кое не е позната кредитна институција, без логично објаснување или комерцијална оправданост
4. Позајмици кои се добиваат од приватни трети страни без соодветни договори за заеми, колатерали или отплати од редовно работење
5. Трансакции:
  - се појавуваат помеѓу две или повеќе страни кои се поврзани без очигледна деловна или трговска основа

- деловна трансакција која вклучува членови на семејството на еден или повеќе страни без соодветна бизнис логика
  - повторена трансакција помеѓу страните во договорен временски период
  - голема или повторена трансакција, која ја извршува клиент- потписник на сметка, за кој не е наведено дека има контрола во компанијата или средствата
  - се врши од деловна сметка, но се чини дека ги финансира личните набавки, вклучувајќи го купувањето на средствата или активности што не се во согласност со дејноста на субјектот/профилот на компанијата
  - се врши од деловна сметка и вклучува голема сума пари, било како депозит или повлекување кое што е анонимно или не соодветствува со профилот на компанијата
  - циклични трансакции (излезните и трансакциите кои пристигнуваат се навидум слични, се испраќаат и примаат од исти сметки што укажува дека излезните средства се враќаат со мали загуби (round-robin трансакции)
  - вклучува двонасочен пренос на средства помеѓу клиентот и професионалниот посредник за слични суми на пари
  - вклучува две правни лица со слични управувачки или акционерски структури или вистински сопственици
  - вклучува професионално ангажиран посредник без особена бизнис логика
  - вклучува сложени трансакции без доволно објаснување или трговски документи и списи
  - вклучува пренос на недвижен имот од физичко на правно лице надвор од пазарот (in an off-market sale)
  - вклучува употреба на повеќе големи парични исплати за да се исплати заем или хипотека
  - вклучува нумерирана сметка
    - вклучува договори за лиценцирање помеѓу корпорации во сопственост на исти лица
    - вклучува купување на стоки со висока вредност во готовина
    - вклучува пренос на (носител) акции надвор од пазарот (in an off-market sale)
  - заемот или хипотеката се испраќаат однапред, предизвикувајќи загуби
  - вклучува т.н. contractual agreements каде што условите во договорот немаат бизнис логика за договорните страни
  - вклучува т.н. contractual agreements со невообичаени клаузули кои им дозволуваат на страните да бидат заштитени од одговорност, но да го извечат профитот на почетокот од договорот
  - се врши преку дигитален паричник (digital wallet).
    - ii.
6. Паричните средства инволвирани во трансакциите:
- се невообичаени во контекст на профилот на клиентот или корисникот
  - се невообичаени во споредба со претходните трансакции
  - се испраќаат или примаат трансакции од странска држава каде не постои очигледна врска помеѓу земјата и клиентот
  - се испраќаат или примаат од законодавства со ниски даноци (Low-tax) или од финансиски центри
  - се испраќаат или примаат од законодавства кои се смета дека имаат висок ризик од перење пари и финансирање на тероризам.
7. Се купуваат средства со готовина и потоа се користат како колатерал или како позајмица за краток временски период
8. Необјаснета употреба на овластувањата на адвокат или постапки на делегирање (на пример, употреба на претставништва).